

Rysunki, obrazy i inne tym podobne narzędzia służą nie tylko do przekładania gotowych myśli na modele wizualne, lecz także pomagają w procesie wypracowywania rozwiązań problemów.

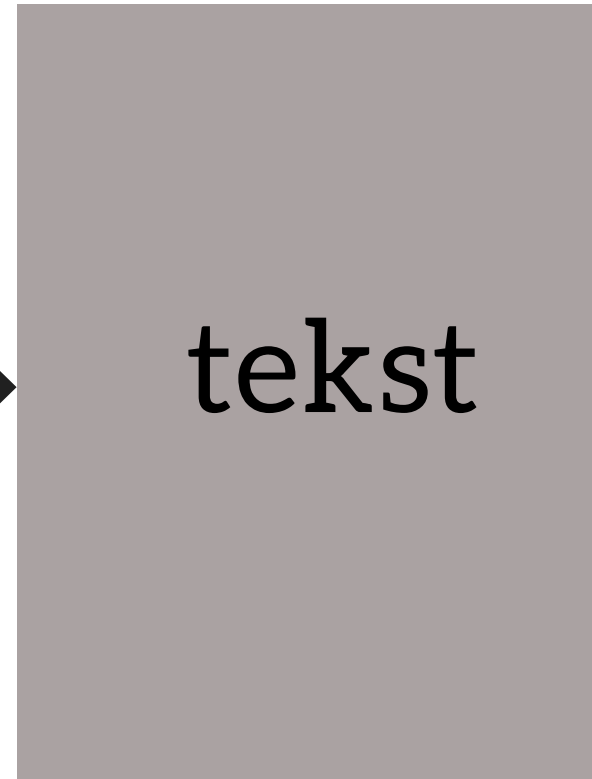
R. Arnheim, Myślenie wzrokowe

ESEJ

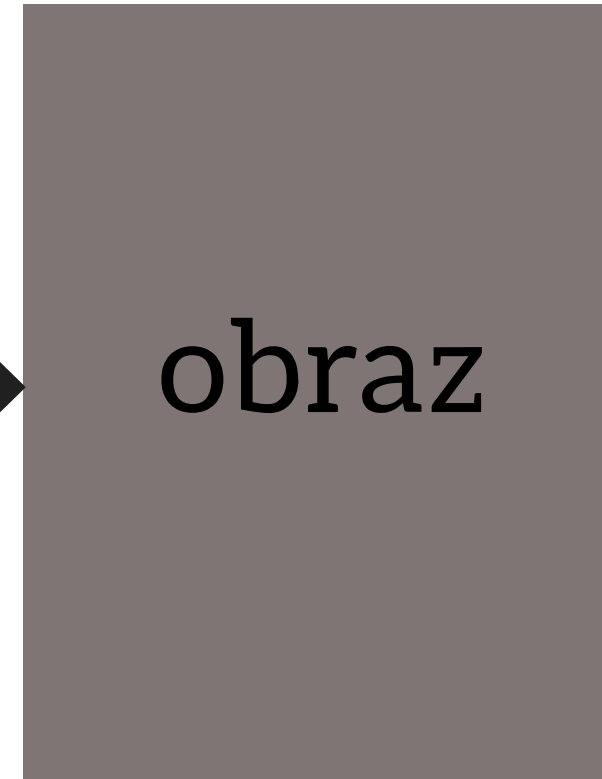
dane do komunikatu

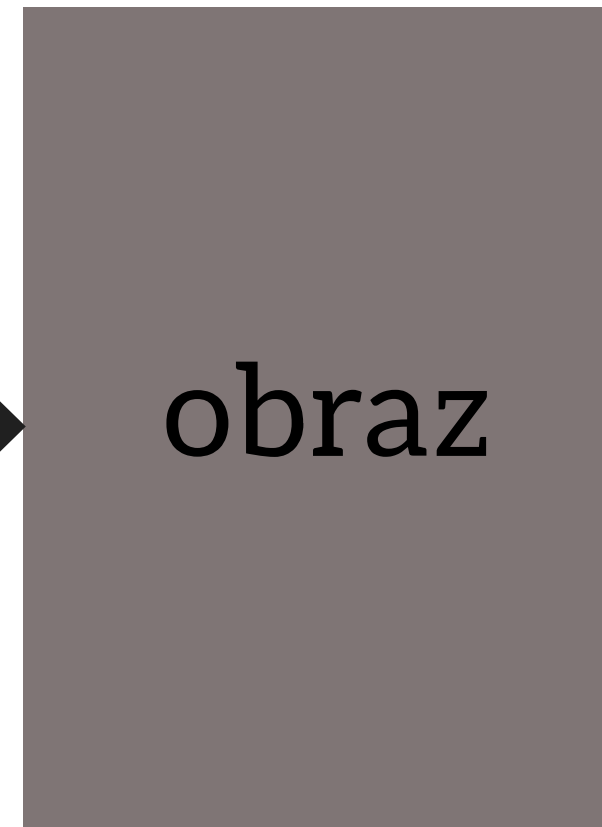
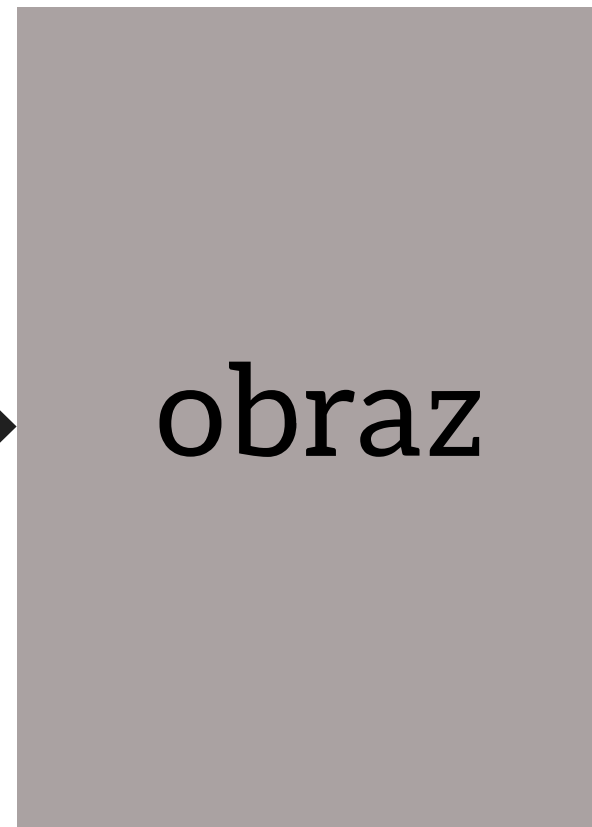
komunikat

komunikat odebrany

ESEJ WIZUALNY

obraz

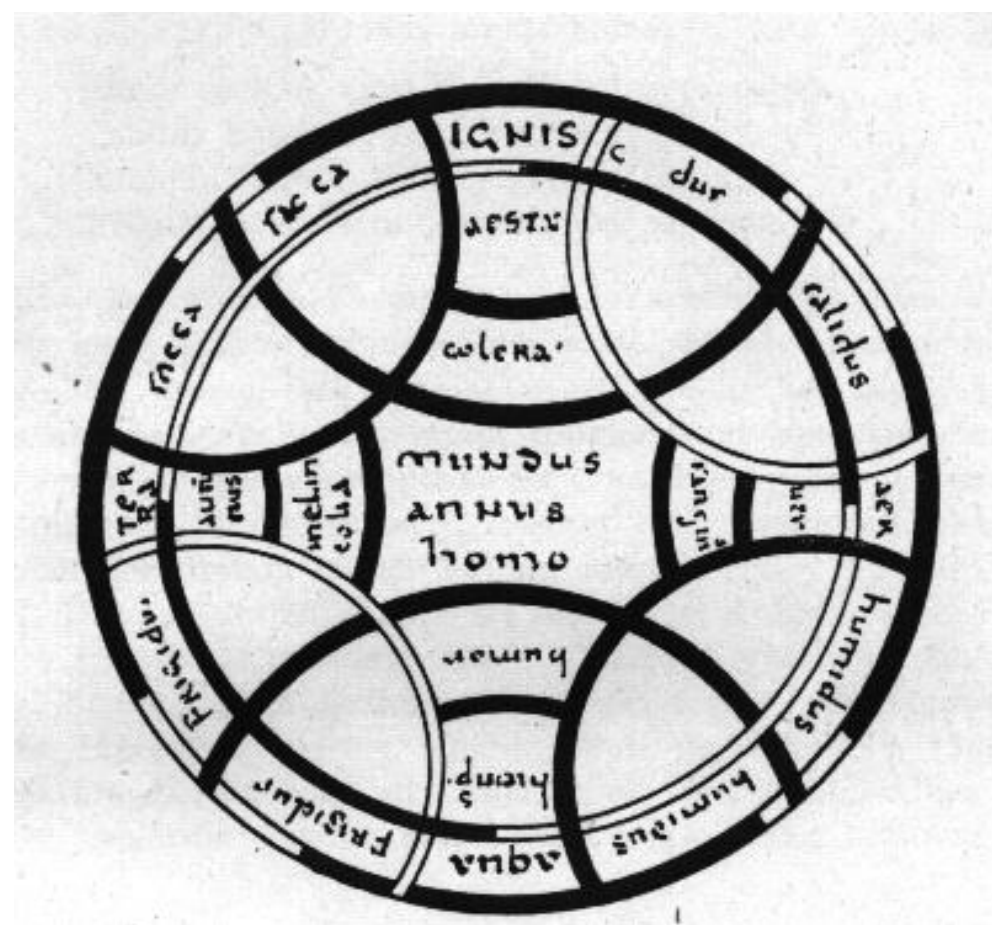
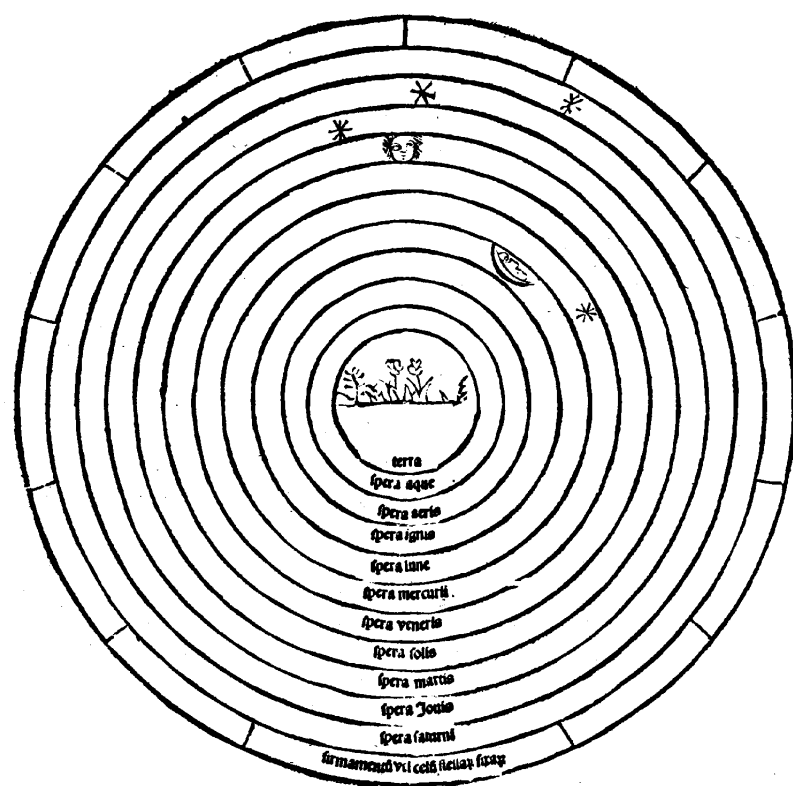
- relacje między obiektami
(wynikanie, paralelizm, negacja,
relacja centrum/peryferia itp.)
- podział na części składowe
- zależności czasoprzestrzenne
- hierarchie elementów

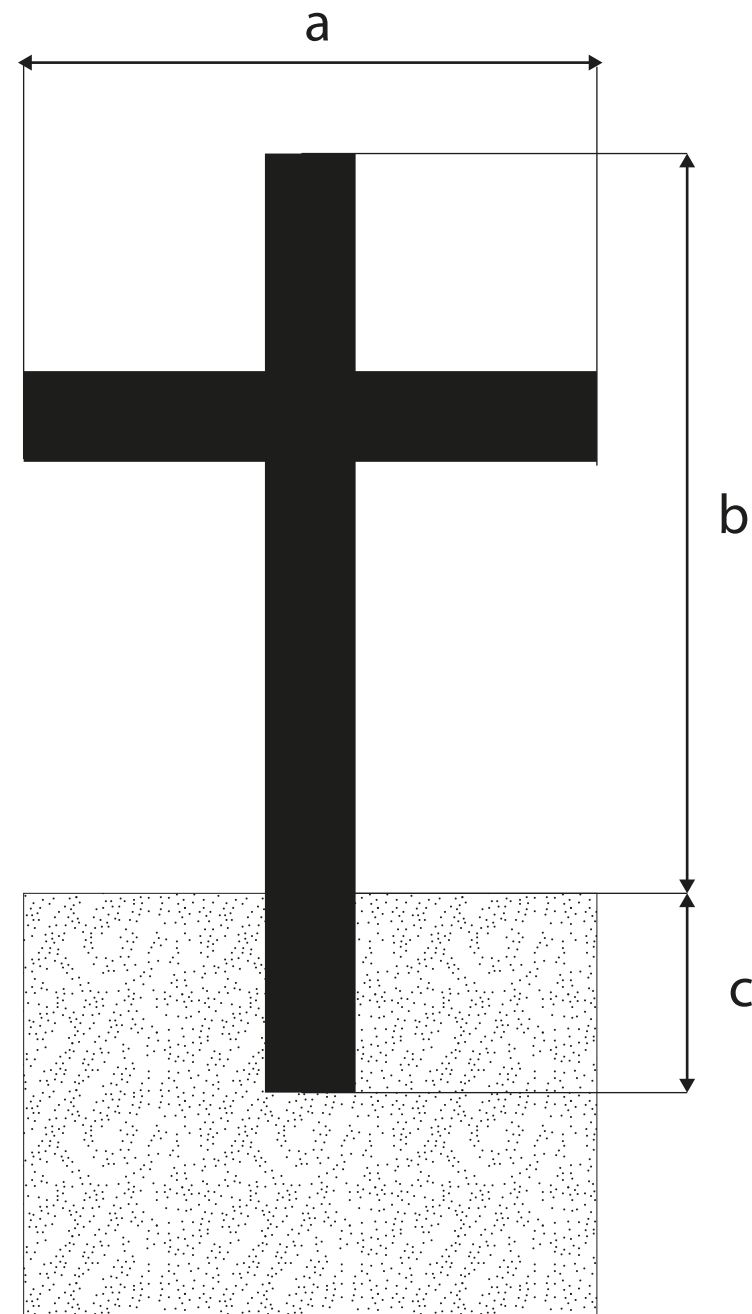
struktura
przestrzenna

(wiele wymiarów na
jednej płaszczyźnie)

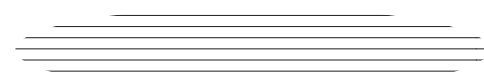
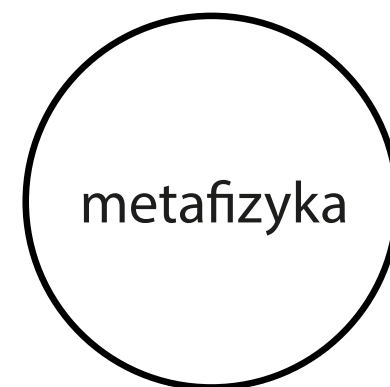
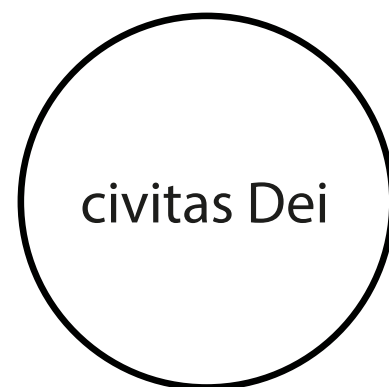
Krąg nieskończonego nieba – o pięknie modelu średniowiecznego

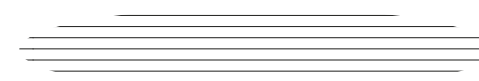
diagramy i mapy

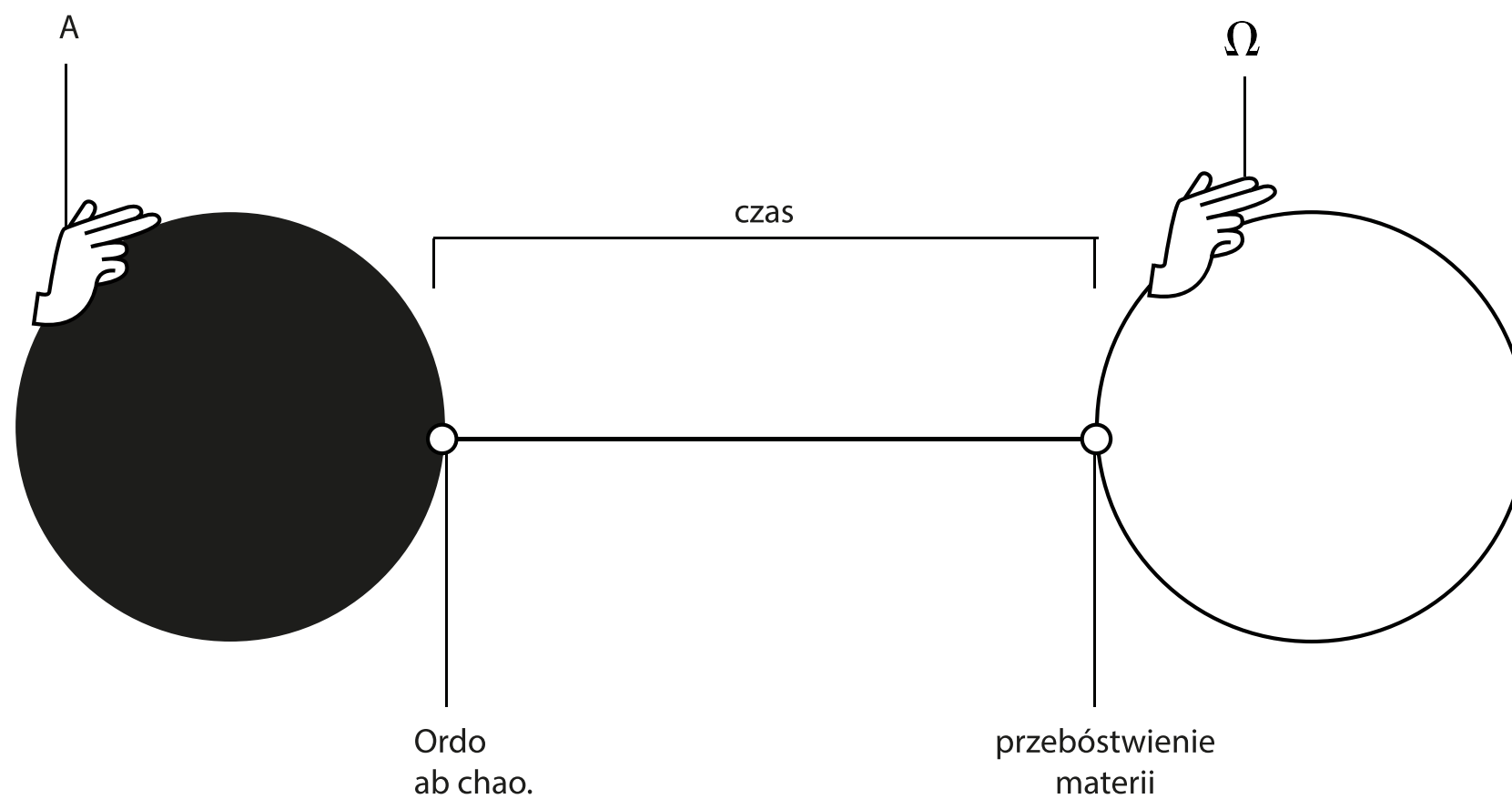
- a) Cała ludzkość została zbawiona.
- b) *Ten, który zstąpił, jest i Tym, który wstąpił ponad wszystkie niebiosy, aby wszystko napełnić. Ef 4, 101*
- c) Moc Chrystusa sięgnęła nawet Piekła.

civitas terrena

fizyka

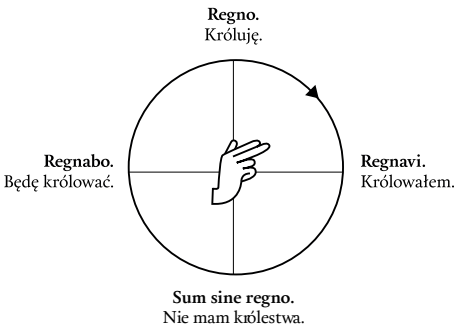
SYMBOLIKA KOŁA

Koło wydawało się stosowną reprezentacją graficzną świata, ponieważ jest figurą zamkniętą, ale przez swoje właściwości geometryczne zawierającą w sobie pojęcie nieskończoności. Jako wyobrażenie pierwotnej jedności, z której powstaje dwoistość świata odpowiadało mitom kosmogonicznym wielu kultur. Dla pitagorejczyków kula miała znaczenie nie tylko przestrzenne – symbolizowała czas, ponieważ zarówno w czasie jak i w kulistym wszechświecie zawarte są wszystkie zdarzenia⁵. Koło wyobraża drogę, ruch i zmienność oraz cykliczny aspekt czasu.

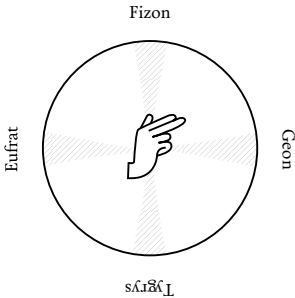
czas platoński

Niezwykle istotną zmianą, którą chrześcijaństwo wprowadziło do pojmowania idei czasu, jest wyzwolenie człowieka z czasu kolistego, którego dokonał Chrystus. Nie oznacza to jednak, że motyw czasu cyklicznego zupełnie zniknął. Popularnym motywem moralistyki średniowiecznej, który mówi o tym aspekcie czasu było Koło Życia. Jego pierwowzorem jest starożytne Koło Fortuny.

Koło Życia

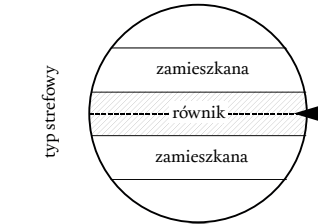
Symbol koła pojawia się także w przedstawieniach rzeczywistości ponadziemskiej – Raj ma kształt koła, którego osie wyznaczone są przez cztery rzeki wypływające z jednego źródła.

Raj

MAPPAMUNDI

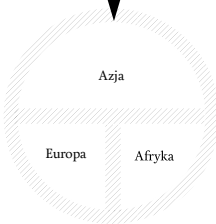
Graficzne „ramy”, w których umieszczana jest treść danej mapy czy diagramu są niezwykle istotne dla zrozumienia treści, ponieważ pełniły one funkcję nie tylko kompozycyjną, ale również symboliczną. Koło, w których zamykany jest obraz świata jest zatem nośnikiem ważnej dla całości treści. Płaski rysunek wynika zarówno z trudności technicznych, jakie sprawia przedstawienie figury przestrzennej, lecz jest także świadomą konwencją graficzną, która podkreśla konceptualny charakter obrazu. Wśród **mappaemundi** można wskazać cztery najczęściej występujące schematy kompozycyjne:

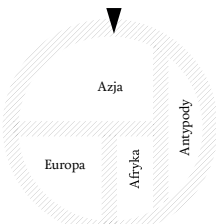
typ strefowy

Wzorem mapy strefowej jest diagram zamieszczony w komentarzu Makrobiusza do „Śnu Scypiona”, w którym Ciceron zawarł twierdzenia kosmograficzne znane z pism Eratostenesa, Posejdoniosa i innych. Świat jest podzielony na strefy klimatyczne (**climata**), z których jedynie dwie mogą być zamieszkiwane przez ludzi.

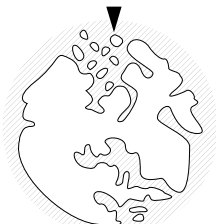
typ „T w O” trójdzielny

typ „T w O” czwórdzielny

typ przejściowy

CENTRUM
Elementami strukturalnymi również niezbędnymi dla rozumienia graficznych przedstawień świata są centrum i peryferia. Miejscem centralnym (a zatem również **topos hieros**) świata średniowiecznego miała być Jerozolima. Jest to ukazane na trzech wymienionych wcześniej mapach. W okresie między XIII a XV wiekiem jest to cecha typowa. Jednak istnieją wyjątki – mapy, na których centrum nie zostało zaznaczone lub takie, których struktura jest zupełnie pozbawiona centrum.

„Tak mówi Pan Bóg: Oto jest Jerozolima, którą umieściłem między poganami, otoczona obcymi krajami.” Ez, 5,5

Typ przejściowy zapowiada mapy renesansowe, znacznie dokładniejsze pod względem geograficznym i pełniące inne funkcje.

typy mappaemundi "

